

D I P E P T A T E A.

Дипкеіре din H. Пареш.

Din Domnia I-ia a lui Petru VI Пареш.

Плануриле че авеа Соліман аскура Императорулі Фердинанд, прін дикінареа Молдовеі съв съзеранитатеа Търчіеі, с'аз длесніт, кьчі воінд ел а окъна не Полонія дн вр'о чеартъ, аз дидемнат не Петру де а дескде резвелъ Рецелзі Сірісманд, кь скоп де а рекълъта Domnia аскура Покъдіеі. Дн зрмареа ачестора, Петру ла 1531 аз кьпріне аз оастеа са ачеа провиндіе, аз вьтэт не Полоні, аз лзат Коломеа ші четатеа Халіч. Дьніт шьлте партніче комбатері, аз зрмат дн 22 Август ла Овертіп вьтъліа чеа крзгьт днпре Молдовені съв команда лзі Петру ші днпре Полоні команданці де Хатманъл чел маре Тарновскі, кареле се варікадасъ дн о позідіе днтърітъ, днчінгьндъсе кь паркане ші кь каръ респьнате, днкьт кьлърітеа чеа пьтъроасъ а Молдовенілор нз аз пьтэт опера аскура дьнтманілор, чі пьтаі недестрїтеа, пентрѣкь нічі артилеріа чеа пьтернікь, днп канса позідіеі Полонілор, нз пьтеа детъна кь пентеріре трекьнд боатъеле песте канъл Полонілор. Дн асалъл чел днфокат а лзі Петру, кареле се афла дн челе днтъзі шірзрі але оастеі, ел кьпът довъ ловітзрі де савіе, че'л невоіръ а се ретраце, днп аста аз зрмат копъсіе днпре оастеа са. Де ачесте фолосіндъ-се Полоні, аз еніт днп таверъ, аз стръвьтэт шірзріле оастеі Молдовене ші 'іах невоіг а се ретраце дн перьндъеалъ кь пердере де кьтева тьспрі. Атъиче Полоні аз зрмьрїг не Молдовені пьл' ла Търъсевді, внде армата лор фъ денліп събрьтатъ. Ачестъ вьтае каре аз віндекат пердереа де ла Овертіп, аз дидемнат не Полоні, дьпъ міжлочіреа Рецелзі Іоан Заполеа, а днкее дн 22 Феврзаріе 1532 о армістаре не зн ап де зіле кьнд

дн ачеланъ анъ, аз сосіт ла Сеімъл де Петріков Дька Грітті кь пленіпотендіе днп партеа Сълта пьлзі, суре а міжлочі наче дефінітвь днпре Петру, ші Сірісманд. Дар де не атъиче, амбасадоріі Молдовеі, аз фост дескоперіт кь ачест фін венеціанъ зрзеа дн фаворъл съв планури ескрете суре а пьтеа прін ацсторіа Търчіеі ші а Полоніеі кьпъта пентру сіне Domnia Молдовеі, дн каре плануз аз афлат копъкрьторі не кьдъа днп Боеріі днспрадї, че петречеаз дн Полонія днпрезнь кь емісаріі ші партізаніі че ел ші прегьтїсь кіар дн Молдова.

Дрмьрїнд плануриле саде кь гївачіе, ачел Дьнъ пьастъшнърат ші амвїдіос, кь ацсторіа знеі оасте Търченггї де 7000 оашені, аз днпрат дн Трансілванія ла 1534, съв прегест де аліат ал Рецелзі Іоан, днст дн фантъ суре а се фаче Domnia ал Трансілваніеі, дьнъ че аз днтъшнпнат дн Петру не днвїнсе недечї де а пьтеа реалїза планул съв аскура Молдовеі, аної л'аз дидемнат дн пьтеле Сьлтанълі де а венї дн Трансілванія че атъиче се гьверна де Епіскопъл Чїван, локотепнт ал Рецелзі. Планъл лзі Грітті л'аз днтързіет а се дескоперї прін оторїреа Епіскопълі, каре лъкраре аз днвїтат не Трансілванї де а аивка армеле аскура лзі.

Дн асгь генералъ рескъларе іі аз алес де кьпїгеніе не Маїлат чел маї вреднік д'нпре Ротъні, а кервіа девїторї, маї дн зрмъ прін таленте ші бравъръ, трекьнд днп град дн град дн сервїдіа пьвлїкъ, аз ацънс а се фаче асгьзі зна днп фатїліле челе днтъіе а Магнацілор Бугаріеі. Рескълареа генералъ аскура ачестві зсърнатор, л'аз констрїнс а се ретраце кь оастеа дн Медіаш каре с'аз днпрезърат. Аїче аз сосіт ші Петру кь оастеа са, кь пропънере де а німічі не Грітті пентру а са пелецїре ші дьплїчітате аскура лзі. Дьпъ о скьртъ аседіе Грітті аз фост невоіт а капїтъла

не дискредіація, ші гарнізоана аз депъс армеле. Дар ачест омъ одінеоаръ пзтерніа ші амбіціос ла ешіреа са дін поарта четъдеі аз днѣщомат зп тріст спегакол де жькьріа фортънеі, каре дн азънл тьрїреі сале, л'аз кѣвндат дн ценънеа неїреї. Ел дъчеа ачееа чеї рѣтѣсе се маї предъос, зп фїїз шї о фїїе, а кьрора тамъ ера рецївтъ дн чегате не стратл знеї греле пѣтїмірі. Асемене ренеде префачере а соартеї п'аз пѣтѣт скїтѣа нїчі а днѣлзїзі фьрїа дънїманїлор съї, карїї сїре еспїареа (рѣскънїтърареа) оторълзі Епїскопълзі Чївак. ка нїште леї днкрънтандї, се арънкаръ асърї шїл тьїеръ дн въкъді. Астъ катастрофъ днкрънтатъ фз врматъ ла пьрере де зп акт де оменїре дїн партеа лзі Петръ, кареле оръндзі а се кондъче дн Молдова конїї лзі Грїтї, сїре аї фєрї де вендета несачїе а Трансїлванїлор, де-асемене конформъ кь а са дндаторїре кьтръ Поартъ, ел аз скънат де неїре зп шаре нъмер де Търчі шї ле аз асїгьрат днкрънпареа пьл' ла Дънъре, депї мълді дїн ачестїа с'аз оторїг ла тречереа лор п'їн мънцїї Карпаді.

Дъпъ астъ еспедїціе, каре аз днтемеет о пьоз днрїзїре а Молдовеї дн тревїле Трансїлванїеї, шї 'їаз продъс о днсемнатъ парте де прадъ, Петръ с'аз днтърнат дн деаръ адъкнд кь сїне мълте чете де Ънърї че с'аз колонїзат не съв мънцїї. Фолосїндъсе де зп пьоз претест полїтїк, Петръ неастъмїгьрат дн пьртареа ресвелълзі, дн вара анъл 1532 аз кспрїнс еар Поквдіа знде столърїле Молдовене дннедека фачереа де четъді, шї дн резвелъл че атънче авеаз Полонїї кь царъл де Москва, ел днтредїнеа кь ачеста реладїї прїетеноасе, Мїжлочїреа Імператълзі Фердїнанд п'аз нѣтѣт адъче днпъчїре днтре ачесте пѣтерї велїцерапте пьлъ кьнд Петръ, кь а са оасте трекънд Нїстръ, 1538, аз арс полїтіїле Червоне, Іагелїнїде, шї ла Сїрег аз дн фьрїг де тот оастеа Полонъ, каре аз пердѣт зп тарѣ пьтъръ де торді шї 800 прїншї, прелънъг каре днкъ 60 дїн чеї днтѣлз повїлі кавалерї. Дъпъ каре, ла днкеїреа анълзі с'аз фькът зп тратат форталнїк, Молдовеї фолосїтор *) кьнд десїре алтъ парте а са гїваче полїтїк аз штїт кьпъта де ла днператъл Фердїнанд денлїна чесїе а четъділор Трансїлване: Кївкелъ, Балванїос, Чїчео шї Вїстрїда, пентръ каре статърїле Трансїлванїеї мълг с'аз днтърътат, днсъ де

фрїка лзі Петръ нъ кьтеза нїчі а манїфєста а лор петълъцътїре.

Трекъсеръ амъ зече анїде ла мїнъпата днълдаре а лзі Петръ не тронъл стрътошескь, дн а кьрора кьрс, ачест Домнъ еперїк дн днтрепрїндереле сале, неконтенїт се пьрта кьнд кь а са оасте прїн цєрїле стръїне, кьнд не о тардїне кьнд не алта а Молдовеї днвїнънд не дънїманї шї статорнїчїнда еї сїгьрадїе шї органїсацие не дїн пьвптръ днтемеїнд шї їнстїтутърї пълъкьте лзі Д-зєз прекъм шьртърїсескъ мълте днцеленте оръндъселе че пьлъ азї с'аз пьзїг, днкът дн асетънпареа тарелъ; съв пьрїнте, ел се фькъ спаїта вечїнїлор, разїмъл шї лъзда патрїеї, прекъм шї мълъгїереа фамїліеї, дн а кьреїа сїнъ днсъ раре орї 'їаз фост кь нѣтїндъ а гьста зп ренаос днделънгат. Доамна Іеана, деамнъ а дншърді о асемене соартъ стрелъчїгъ, ера тамъ а знзі фїїз де 9 шї а знеї фїїче де 8 анї, подоава шї мълъгїереа фамїліеї каре азънъсѣсе ла кълтеа фєрїчїреї. Дар д'їнколо де мънцїї, дн Трансїлванїа, вьдъва лзі Дъка Грїтї, сьспїна пентръ фїїї еї, карїї, дъпре ордїнъл лзі Петръ В. В. ера кондъшї ла Сьчєава знде де зп ан зечеа дн днїкоаре. Прїн нестаторнїчїеа фортънеї (порок), деспоетъ де дїгнїтате, де авере, сїнъгьръ дн деаръ стръїнъ астъ вьдъвъ черїеторїа мълъгїере шї пьне. Днтр'о саръ петрекънд дн а еї кьмаръ, акѣвндатъ дн лъкрїмі, ел вьзъ днпїнтеа еї зп от стръїн, кареле дн лїмъа Італїанъ о кеатъ не нъте мї амїнтїндъї персоана са, рьспъндї о разъ де мълъгїере, Ачєста ера знъл дїн сателїдїї лзі Грїтї кареле, дн врма катастрофєї ачєлзі Дъкъ, дъпъ мълте днѣлзїрї пьртїндъсе прїн цєрїле днвечїнате, се реднтърнъ еар не театръл лъкрърїлор сале де маї нпїнте. Дндемнат парте де рекъншїтїндъ пентръ фостъл съв Домнъ, парте де неастъмїгьръл патъреї сале де а фьнтзі лъкрърї греле шї перїкъллоасе, аз пронъс ачестеї маїче нефєрїче де аї днтърна не фїїї еї; дар дн фьндъл їнїмеї сале чеї дорътъдїге се мїстъеа зп план векїз де вендетъ (резвънпаре) дн сьнїтъ маї кь самъ локъїторїлор дїн цєрї терїдїонал*).

Орї кьт де авантъроасъ аз фост астъ днтрепрїндере. Дъчєса днѣлзїонъ пронъперєа са кь о їнїмъ хотърїгъ а гьста аста мълъгїере с'аз а

*) Ла Аравї шї Італїенї с'аз днрѣдъчїнат пратїкїреа крїменълзі нъмїт: Вендетъ де сьпде дн каре чеї афронтаді прїн жьръшънт се дндатореск, а се ресъзна прїн вьрєаре де сьпде.

пері. Спре дилеспіреа лъкрърілор, кондъкѣторіа се префъкъ дн негъдѣторіа де галантерії де Венедія, а къреіа манѣфълтърі ера не атъиче дн челе маі маестроасе, мі де комісіонарѣ а негодълі де чеарѣ, де каре дн ачел тімнѣ Молдова еспорта ла Венедія о дусетнѣтоаре кътіме*) еар Дъчеса ера констрънсъ а жъка рол де фетее ачелі негодіант. Днкръкаці къ о провізіе де ачеле манѣфълтърі, амбі се дндръстарѣ несте тнвдї не ла Къмнѣ-Лънг ла Съчеава, знде аз арънс не кънд Домніторіа се афла ла Четатеа-Алѣ: не челалат канѣт ал Молдовеі.

Дъпре ръндсеала де атъиче, негодіантѣ стрън че непеа дн царѣ ера даторѣ маі пайнте а адъче ла кърте але лзі продъкте спре а пѣтеа фї зпеле дн еле алесе де фаміліа Домнеаскъ. Ачест комерціант трансформат, че къ тнвдї ані маі пайнте фъсъ-се дн царѣ, шї къпоштїа Съчеава, аз днчепѣт де дндатѣ а днчерка модѣа спре а пѣтеа пліні планѣа съз. Еар тама чеа неферіче, пѣ се нѣтѣ редінеа де а пѣ къвта къ тоатѣ феріреа, а се нѣтеа днптінда де маі сънт дн віеадѣ копії еі шї де петрекъ аіче, прекът се аззіа. Фърі-шндз-се дн църѣа четъдъеі, знде'ї преңвнеа къ фїіі сѣі нѣтеав фї днкіші, інстїктѣа де матѣ, сеав хазардѣа о кондъсе спре сарѣ кіар съз шърїі чеі дналдї аї днкісореі, знде ла о ферестрїкъ еа рекъноскъ не копії, че дн лімба Італіанѣ адресав рѣдї кътрѣ лъпѣ, не каре възнд'о аплекатѣ спре тнвдї, о днсерчїна а дъче ла тама лор салѣтърїле шї кіетърїле де аї тнѣтѣ дн днкісоре! — Сермана Дъчессѣ ера апроане съ лешїне, шї нѣмаі карактерѣа еі чел енердїкъ о редїнѣ а пѣ компромїте днпреңрїндереа еі. Днтъррѣндъсе ла квартірѣ, еа днпгъртѣшї кондъкѣторѣа еі а са дескоперїре, шї къ дънсеа с'аз нѣс ла кале а се днпродъче еа днсъшї ла кърте къ а еі негъдѣторіе. А еі черере фѣ плїнѣтѣ, еа афлѣ не Доамна къ фїіа шї фїіка са, каре ла ані шї ла фїгърѣ се асътнѣав кіаркъ копії еі. Доамна аз алес челе маі фрътоасе дн жъваерѣі неутрѣ дънса шї алтеле неутрѣ фїеса шї днтревѣ де предѣа лор. Карактерѣа чел

влънд ал Доамнеі, а еі афавілігате шї дзіошіе че недера неутрѣ фїі сѣі, дештептарѣ тот сентїментѣа дн ініма Дъчессеі, зітнд ролѣ еі шї інстръвдїіле date де кондъкѣторѣа, прорънсе дн лакрїмі, шї рѣспънсе: „Валореа ачестор одоаре есте преа тікъ пре лъпѣт предѣа че'мі подї да Мъріа-та, ех іа черѣ пѣ де ла о Доамнѣ нѣгернїкъ, че де ла о матѣ дзіоасѣ прекът въдъкъ ентї; де вреі сѣ тѣ аскълді еартѣ сѣдї ворвекѣ дн нѣтрѣ окї, дн лімба знеі маїче прекът сънт шї ех “ — Доамна, плїнѣ де шїраре трасѣ не стрейна дн алѣтѣратѣа кабїнет, знде Дъчеса 'ї се арънкъ ла пѣчоаре. — „Днторнѣ міе одорѣа чел маі предѣос дн лъте, не фїіа шї фїіеа mea, че де зп анѣ стѣа дн днкісореа статѣа! — Ех сънт Дъчесса Грїтї, въдъвъ неферіче, десноетѣ де тоате пѣн' шї де тнѣпгъереа копїлор меі, карїі дн а лор жънеде пѣ аз фост нѣртанї крїмілор пѣрїнгелзі лор, нїчі нѣт дъпѣ дрептате нѣрта педанса лзі. Петрѣ ВВd, ва фї авѣт motїv de vendettѣ аспїра содѣа шїеѣ, дар марїнітоаса шї віртѣоса лзі соціе іа поате ферї де зп крїмен че нїчі одїнеоарѣ пѣ л'ар рескъпнѣра! те жър Доамнѣ, дн нѣтеле челзі де сѣз дн нѣтеле фїлор тѣі, дѣ'мі пре фїіі, сеав осъндеште шї пре маїка лор а тѣі шї а тѣрї къ дншнїі дн днкісоре! Зїселе сале аз днвндат зп нѣз рїз де лакрїмі, къ каре скъла пѣчоареле Доамнеі. Доамна, днзїошїтѣ де нѣтїмірїле Дъчессеі шї а маїчеі, с'аз шѣртѣрїсіт тоатѣ а еі компѣтїміре, днсъ еа къпоштеа віне не днвнлекареа лзі Петрѣ ВВd. Дн челе че о датѣ аз рѣндзіг. Днтре ачесте доѣ алтернатїве, аз алес къ дазна інтерескѣа статѣа шї, а ферї не содѣа еі де зп крїмен, шї аз хотѣрїт дн къцетѣ еі, де а плїні черерїле Дъчессеі. Дар адъчереа днтрѣ плїнїре ачестеі фанте ера тнѣт маі греа де кът кіар Доамна крѣдеа, Петрѣ ВВd, нѣстра не фїі лзі Грїтї неутрѣ зп скоп політїк, де ачееа, дешї ачестїа се тратѣа віне дн днкісоре, тотѣшї нї-тнѣнзіа ера ертат а днтра ла дншнїі, афарѣ де зп кредїнчос знер вѣтрѣн, че ле нѣрта де грїжѣ шї ле адъчеа зне орї шї ачееа че фїлантропїі дн зїле де сърѣторї трїметеа неутрѣ ачєі днкіші. Шїрїеа къткъ несте доѣ зїлѣ авеа а се днтърїа дн Съчеава Домніторѣа, аз грѣвїг хотѣрїреа Доамнеі де а плїні а еі новїлѣ проңвнере днпн-теа ачелзі термін. Дрепт ачесса, дънѣ че аз дн-вѣдат не фїіа шї пре фїіка са, прекът шї не Дъчесса десїре тоате челе че авеав а се фаче, аз терс къ фїі сѣі, ка дн тѣтпларе ла четѣдъе, шї

*) Еспортаціа де царѣ дн Молдова ла Венедія ера зп таре рат де негод пѣн ла днчензѣа векѣа де къндз дн негрїжіреа кълтѣреі алвінелор, ла пої аз къзѣт де тог ачел негод, ва днкъ чеара се днпродъче амѣ ла вої дн Росїа шї дн Гаїдіа.

дн vizitarea ачеї фаїмоасе тѣрїї, с'аз авѣтѣт пї ла днкїсоаре, знде се афлаз кѣдї-ва воерї неутрѣ крїміне де стат, пї аз черѣт сѣ вадѣ пї не конїї чеї днкїні. Шперѣл, кѣ тот ordїнѣл аспрѣ че авеа, п'аз пѣтѣт рефѣза черереа Doamnei, аз дескїс кїліеа пї аз лѣсат'о сѣ конворвеаскѣ кѣ жнїї прїзонїерї. Ведереа ачестор вїктїме невіновате, а лор тѣнгѣере възїндѣсе черчетадї пї конпѣтї-мїдї, аз днтѣрїт хотѣрїеа еперїкѣ а Doamnei, де аї тѣнгїї. Фїїла Дѣчесей Грїтї, ера де 10, ear cora ca de 7 ani, дн о волѣт знде о тїкѣ фереастрѣ лѣса пѣдївѣ лѣмїнѣ пїдеаз конїї дн-врѣдошадї не зп нат пї ла днченѣт се кѣтретѣрарѣ ла днтрареа стрїїнїлор, днсѣ аної възїнд не о фетее кѣ дої конїї, аз прорѣнт дн лакрїмї де вѣкрїе, ка кѣм ар фї ревѣзѣт не тана лор. Doamna, спре аї тѣнгѣеа, 'їаз днврѣдонат, пї лез зїс кѣ аз венїт сѣї скоатѣ дїн ачел лок пї сѣї дѣкѣ дн брадїле маїчеї лор, днсѣ ле рекомендѣ а зрна кѣм 'ї ва днвѣда. Апа дар фѣрѣ преѣт дндатѣ, фїї Doamnei с'аз десврѣват дїн вестїментеле челе преѣвоасе, пї аз лѣат ачеле італїене а прїзонїерїлор. Прескїмѣнд не фїї еї дн хаїне пї дн роля, Doamna аз лѣсат не аї сѣї дн дн-кїсоаре, днкрїдїндїз кѣ несте пѣдїн ва венї сѣї іее ear, пї аз ешїт кѣ ачеї а лѣї Грїтї. Тѣс-патрѣ конїї ера ферїчїдї деспре астѣ тѣнпларе, чеї днтѣ сѣ вѣквраз кѣ конлѣкреазѣ ла о фантѣ възпѣ, чеїлалїдї се тѣнгѣеаз кѣ се дѣчеаз дн брадїеле танаї лор, прекѣт се пї тѣнїлѣ; кѣчї, Doamna пѣсѣ-се тоате ла кале; ка конїї сѣ днтре дн трѣсѣрѣ знде 'ї аптента тана чеа ферїчїтѣ, каре пре лѣнгѣ фїї еї, кѣпѣтѣ де ла Doamna дарѣрї днпероасе, пї мїжлоаче де а пѣтеа кѣ репѣцїне трече несте тѣндї.

Дар кондѣкѣторѣлї пѣї фѣ де аѣѣс кѣ конїї Дѣчесей с'аз елїберат фѣрѣ а са конлѣквраре, елз авеа, прекѣт ам зїс, о пропѣнере де веке вендетѣ, дечї дндатѣ дѣпѣ днтрареа фїїлор Doamnei дн днкїсоаре, ел се днфѣдонѣт ла зшперѣл кѣ оаре-каре мерїнде, че дрепт елїтозїнѣ зїчеа кѣ ар фї адѣс неутрѣ чеї днкїні пї аптенте зпїле неутрѣ пїште конїї че де асепене днпѣрѣдѣз астѣ соартѣ. Казѣла страордїнар, зрнат тот днтр'о зї кѣ ачестї конїї, дештентѣ препѣсѣл зшперѣлї вѣтрѣлѣ,

кареле прїмїнд мерїнделе, кѣ зп модѣ гївачѣ аз днкїс не адѣкѣторѣл лор дн алтѣ кїліе, пї препѣсѣл сѣз с'аз днтѣрїт кѣнд, дѣпѣ прѣва фѣкѣтѣ, аз афлат кѣ мерїнделе конїїлор дестїнате, ераз днвенїнате. А дова-зї не кѣнд зшперѣл зпїла сѣ рапортезе Doamnei челе тѣнплате, аз сосїт пї Домнѣл, кареле черѣ дндатѣ ашї ведеа пре фїї сѣї. Doamna, прегестѣнд кѣ і с'аз дѣс ла прѣзт-вларе, л'аз дндемнат де а мерѣе днпрѣзлѣ ла Четѣдѣсе, аїче днтрѣнд дн днкїсоареа конїїлор лѣї Грїтї, Петрѣ възз пре фїї сѣї; мїрареа са с'ар фї трансформат дн тѣнїе, деакѣ Doamna пї фїї еї, днцензїкї, пѣ ар фї рекламат ертареа непорочїдїлор маї алес кѣ ачестїа дн ачел мїнѣт вор фї трекѣт несте тѣндї. Дар казѣл мїрїнделор днвенїнате воїнд ал черчета, Петрѣ днтрѣ дн кїліа знде ера днкїс стрїїнѣл, не кареле л'аз гѣсїт днкрїнтат дн сѣнцеле сѣз, кѣчї ачела, темѣндѣсѣ де педѣанса чеї аптентѣ, поаптеа с'аз сгрѣзїне кѣ зп пѣтнар. Дар мїрареа Домнѣлї пї а Doamnei аз фост днкї тѣлѣт маї таре, кѣнд торгѣл крїмїналѣ с'аз рекѣпоскѣт а фї Маласпїна, ачел Bravo днфрїкошат, кареле неутрѣ челе че аз фост жѣратѣ лѣї Стефѣнїдѣ воїводѣ пї неутрѣ челе че пѣдїсе ла лакѣл Брѣтїс, аз воїг а се вендека пї днсѣнї м'аз лѣат педѣанса. Астѣ фантѣ фїлантропїкѣ аз вѣрсат десеорї зп валсам де тѣнгѣїре дн інїмїле содїлор Домнїторї, дн о епохѣ, кѣнд о фѣртѣнѣ полїтїкѣ, дїн челе днфрїкошате аз згѣдїїт тронѣл, пї аз рѣсїндїт асѣпра лор долїз, а кѣрѣїа історїїере о vom контїнѣл маї дн зрнѣ деакѣ не ва фї ертат.

Г. Асанї.